

TEKOPYHYYS

Tekopyhyys. Profeettojen (vrt. Jes. 29:13) ja viisaiden (vrt. Sir. 1:28; 32:15; 36:20) jälkeen Jeesus paljasti vertaansa vailla olevalla voimalla tekopyhyiden juuret ja seuraukset ja kohdisti sanansa erityisesti niihin, jotka tuolloin muodostivat sivistyneistön: kirjanoppineisiin, fariseuksiin ja lainopettajiin. Tekopyhiä ovat tietenkin ne, joiden käytös ei ilmaise sydämen ajatuksia; mutta Jeesus kutsuu heitä myös sokeiksi (vrt. Matt. 23:25). Yksi yhteys näyttää selittävän siirtymän merkityksestä toiseen: yrittäessään jatkuvasti pettää muita tekopyhä pettää itseään ja sokeutuu omalle tilalleen, kykenemättä näkemään valoa.

1. Tekopyhyiden formalismi. Uskonnollinen tekopyhyys ei ole pelkkää valhetta; se pettää toisia voittaakseen heidän arvostuksensa uskonnollisilla teoilla, joiden tarkoitus ei ole yksinkertainen. Tekopyhä näyttää toimivan Jumalan hyväksi, mutta tosiasiaa hän toimii itsensä vuoksi. Suositeltavimmat uskonnonharjoituksen muodot – almujen antaminen, rukous ja paasto – turmeltuvat näin pyrkimyksestä ”tehdä itsensä huomatuksi” (Matt. 6:2, 5, 16; Matt. 23:5). Tapa pitää sydän ja huulet etäällä toisistaan opettaa kätkemään pahat aiheet mielitelevän esiintymisen taakse, esimerkiksi silloin, kun oikeudellisen kysymyksen varjolla halutaan virittää Jeesukselle ansa (Matt. 22:18; vrt. Jer. 18:18). Kasvonsa pelastaakseen tekopyhä osaa valikoida käskyjä tai järjestellä niitä oppineen kasuistiikan avulla: niin hän voi siivilöidä sääsksen ja niellä kamelin (Matt. 23:24) tai kääntää jumalalliset määräykset ryöstelynsä ja hillittömyytensä eduksi (Matt. 23:25): ”Tekopyhät! Jesaja on osuvasti profetoinut teistä sanoessaan: ”Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta sen sydän on kaukana minusta” (Matt. 15:7).

2. Sokea, joka pettää itseään. Formalismi on parannettavissa, mutta tekopyhyys on lähellä paatumusta. ”Valkeiksi kalkitut haudat” päätyvät pitämään totena sitä, minkä haluavat saada muut uskomaan: he pitävät itseään vanhurskaina (vrt. Luuk. 18:9; Luuk. 20:20) ja kuuroutuvat kaikille kääntymykseen kehottaville kutsuille. Kuten teatterinäyttelijä (kreik. *hypokrites*), tekopyhä jatkaa roolinsa esittämistä sitä innokkaammin, mitä korkeammassa asemassa hän on ja mitä enemmän hänen sanaansa totellaan (Matt. 23:2 f.). Veljellinen ojennus on tervettä, mutta kuinka tekopyhä voisi irrottaa hirren, joka peittää hänen näkönsä, kun hän ajattelee vain ottaa pois naapurinsa silmässä olevan oljenkorren (Matt. 7:4 f.; Matt. 23:3 f.)? Hengellisiä oppaita tarvitaan täällä maan päällä, mutta eivätkö he ota itse Jumalan paikkaa, kun he asettavat inhimillisiä perimätietoja Jumalan lain tilalle? He ovat sokeita, jotka väittävät opastavansa muita (Matt. 15:3–14), ja heidän oppinsa on vain paha hapate (Luuk. 12:1). Sokeina he eivät kykene tunnistamaan ajan merkkejä eli huomaamaan Jeesuksessa Jumalan lähettämää; he vaativat ”merkkiä taivaasta” (Luuk. 12:56; Matt. 16:1 ff.). Oman pahuutensa sokaisemina he eivät halua ottaa vastaan Jeesuksen hyvyttä, vaan vetoavat sapattia koskevaan lakiin estääkseen häntä tekemästä hyvää (Luuk. 13:15). Jos he rohkenevat kuvitella, että Beelsebul on Jeesuksen ihmeiden takana, se johtuu siitä, ettei pahasta sydäimestä voi lähteä hyvää puhetta (Matt. 12:24, 34). Murtaakseen heidän sydämensä ovet Jeesus saa heidät menettämään kasvonsa muiden edessä (Matt. 23:1 ff.) paljastamalla heidän perustavan syntinsä, heidän salaisen turmeluksensa (Matt. 23:27 f.): se on parempi kuin antaa heidän jakaa jumalattomien kohtalo (Matt. 24:51; Luuk. 12:46).

3. Tekopyhyiden jatkuva vaara. Olisi harhaa ajatella, että tekopyhyys kuuluu vain fariseuksille. Synoptinen traditio ulotti jo syytöksen tekopyhyydestä väkijoukkoon (Luuk. 12:56); Johannes tarkoittaa juutalaisten kautta kaikkien aikojen epäuskoisia. Kristitty, varsinkin jos hänellä on opastajan tehtävä, on vaarassa tulla itsekin tekopyhäksi. Pietarikaan ei välttynyt tältä vaaralta Antiokian tapauksessa, jossa hän joutui vastakkain Paavalin kanssa: hänen käytöksensä oli ”tekopyhyyttä” (Gal. 2:13). Sama Pietari kehottaa uskovaan elämään ”yksinkertaisena kuin vastasyntynyt, tietäen, että tekopyhyys vaanii häntä (1. Piet. 2:1 f.) ja voisi johtaa hänet luopumukseen (1. Tim. 4:2).

KLD

Katso myös: → incredulite II 1 – mensonge – Ylpeys I – Fariseukset 1 – simple 2